

Вашингтон, априла – Познаница, врхунски компјутерски стручњак, добила је, као и низ њених искусних колега, понуду менаџера да се одрекне посла. Стално је, иначе, добијала похвале и најстручније задатке.

Зашто је онда, наједном, вишак? Објашњење је прилично грубо, с претензијом да буде једноставно у логици која измиче здравој памети али не и „здравом” рачуну. Шефови су, наиме, пред обавезом да заведу уштеде и да се прикажу као остваривачи профита, па се не либе да се одрекну мајстора и запосле шегрте, које ће платити знатно мање и тако фирми и себи уписати „позитиван биланс”...

Случај, који не идентификујемо да се угроженој не би додатно обио о главу, није усамљен. Окончани апсурди, без пардона, изашли су на видело, опширно у књизи новинара „Њујорк тајмса” Стивена Гринхауса, под насловом „Велико исцеђивање: тешка времена за америчке раднике”. У њој се наводи, уз остало, још парадоксалнији од познаничине трауме: њена колегиница, по професији, Мајра Бронстин је са још софтверских инжењера, од руководства фирме из Сијетла добила отказ, по већ поменутом шаблону „склони скупо, узми јевтино”, с понудом која делује цинично: да као отпуштени могу нешто ванредно да зараде ако прихвате да наредне четири недеље оквалификују оне који долазе на њихова места.

Другим речима, више вредности се отписују да би се уписивањем нижих остварио привремени рачуноводствени „плус”. Илити – уназађивањем струке ка унапређивању књиговодства...

Још је неповољнија ситуација с нискоквалификованим радницима. „Исцеђивање” наводи сведочење како су у једном одгајалишту живине у Тенесију, шефови забранили радницама, међу којима је била и Антонија Лопес Пас, да иду у тоалет мимо пауза за ручак и кафу. Због тога су се „неке унередиле”...

Ауторово истраживање је начињено поводом Првог маја. То овде није празник рада, већ се обележава као Дан лојалности да би се нагласила супротност „комунистичком величању” догађаја у Чикагу, који су касније широм света узети као симбол борбе за права радника.

Повод за писање „Исцеђивања” је осећај аутора, а наравно и милиона који системска тумбања осећају на својој кожи, да су овдашњи дуго и драстично оштећени у расподели националног колача, при чему се исказује „шокантно непоштовање њиховог достојанства”. Следи лавина бројки које илуструју неправедну расподелу, у којој је и податак: да су плате радника пратиле раст продуктивности од 1979. године, оне би данас, у просеку, износиле 58.000 долара годишње а не садашњих 36.000.

Радници су „главни дародавци” у америчком друштву, сугерише овдашња левичарска активисткиња и есејисткиња Барбара Еренрајх. Бивши министар финансија и председник Универзитета Харвард, економиста Лоренс Самерс прецизира да би 80 одсто Американаца, средње и ниже класе, зарађивало 670 милијарди долара годишње више (8.000 по домаћинству) него тренутно, да су разлике у припадностима остале као пре три деценије.

Куда и коме је отишла материјална главнина америчког напретка и одржавања статуса једине суперсиле? Најчешћи одговор је – у руке малобројних. Један постотак најбогатијих је, речено је у прошлогодишњем извештају парламентарног Уреда за буџет, имао приходе за 10 одсто веће од збира 40 одсто најслабије плаћених.

Раја је изгурана из овдашњег „раја”, поготову у текућем, новом, столећу, процењују познаваоци. За последњих седам и нешто година, које се подударају с председничким мандатима Џорџа Буша, опадање статуса и третмана радника је једна од најважнијих карактеристика друштвених кретања у САД, поручује „Исцеђивање”. Савремено доба, под претњом привредне рецесије и теретом кризе на кредитном и тржишту некретнина, може бити „прво у америчкој историји у коме типично радничко домаћинство практично не добија никакав пораст прихода (реално, само један одсто од 1979. године иако је продуктивност радника у том раздобљу порасла за 60 процената).

Продубљивању јаза допринели су, указује се, многи фактори. Међу њима су:

Глобализација која је нагнала овдашње компаније да „зарад конкурентности” смањују плате ка нивоу Кинеза, Индијаца и других узлетних произвођача, па велики прилив имиграната које послодавци плаћају „испод сваке овдашње цене”, повећани апетити бизнисменских лидера чије плате и бонуси достижу астрономске висине, као и Бушова

пореска политика која је више оптеретила грађане просечних него с баснословних примања.

Уздрман је чак и „амерички сан”. Већина анкетираних слуги, наиме, да потомцима неће бити боље него родитељима. Понегде је већ тако. На пример, Џон Арнолд (28) ради у илиноиској фабрици за 14,90 долара на сат док је сатница његовог оца у истој фирми, својевремено, била 25 долара.

Појачана је експлоатација, закључује се у „Исцеђивању”. Уједно је, додаје се, повећан утицај корпорација на политику због чега радници и синдикати проређено протестују или од власти траже помоћ.

Али, у јеку је кампања за избор председника и већине чланова парламента. Подршку већине гласача добиће кандидати који увере да заиста желе да раде у корист сада потцењене већине грађана, мисле знаци.

Та врста уверљивости изгледа важнија за изјашњавање и од приступа рату у Ираку. Или, битнијим се испоставља, од чега се и како овде живи, него од чега се и за шта гине на фронту, неоснованог почетка и несагледивог краја...

[објављено: 30/04/2008, Политика]